

Vuurtoeren van Reid eindelijk een pareltje

Bijna een halve eeuw is het al een rijksmonument, maar pas nu is de vuurtoren van Workum weer een pronkstuk aan de IJsselmeerkust.

KOEN PENNEWAARD

Er moet binnen nog wat schilderwerk plaatsvinden en de maquette, die vanmiddag feestelijk wordt onthuld door gedeputeerde Johannes Kramer, moet nog worden gevoegd. Maar daarna ook is Tointsje Leech weer helemaal bij de tijd. En eigenlijk mooier en beter dan de oude vuurtoren en woonhuis ooit zijn geweest.

Jarenlang heeft hij er aan getrokken, maar de vroegere eigenaren waren volgens Reid de Jong niet bereid geld te steken in het monument aan de dijk bij Workum. Nadat Monumentenstichting Súdwest-Fryslân de toren en woning eind 2014 van de gemeente Súdwest-Fryslân voor een symbolisch bedrag had overgenomen, kwam de noodzakelijke restauratie in een stroomversnelling. „Het verwerven van fondsen is een van onze krachten”, aldus Harm Haitsma.

Als technisch adviseur van de stichting is hij blij met het resultaat. Het duurde slechts een jaar voordat de benodigde 250.000 euro voor de klus bijeen waren gesprokkeld, zodat half april dit jaar met de daadwerkelijke uitvoering kon worden gestart. Vandaag volgt het officiële sluitstuk. Door het pleisterwerk ziet de toren er gelikt uit. Aan de binnenzijde is de oude buitendeur weer hersteld. Het oude kozijn was weggevoerd achter betimmering. „Die wilde ik graag weer laten zien”, zegt Haitsma. „Bij monumentenzorg gaat behoud voor vernieuwing.” Zelf scharrelde Reid twee deuren op die er naadloos in passen.

De vuurtoren, waarvan het eerste houten exemplaar in 1643 op het

Reid de Jong (links) en Harm Haitsma bespreken het resultaat van de restauratie van Tointsje Leech. FOTO SIMON BLEEKER

smalle dijkje aan de boorden van de Zuiderzee werd gebouwd, heeft flink te lijden gehad van het zoute water. Muurankers waren in sommige gevallen tot op de draad versleten. „Er was soms nog maar een paar millimeter over, de rest was weggeroest. Het water dat naar binnen kwam, kon door de dikke verflaag aan de buitenzijde ook niet meer weg, met alle gevolgen van dien”, legt Haitsma uit. Metsel- en voegwerk was nodig, evenals het vervangen van de goten.

Ook na de afsluiting van de Zuiderzee zorgt stuifzout uit de Waddenzee nog altijd voor veel overlast. „Als het twee dagen hard waait uit het westen, staat het zout hier op de

Tointsje Leech heeft flink te lijden gehad van het zoute water

ramen. En als je dan buiten loopt, heb je zo je mond vol zout”, weet Reid. Het verwijderen van de verflaag richtte aanvankelijk meer schade aan. „Ze namen hele stukken steen mee. Ik heb de aannemer gezegd dat ze het met een naaldenbikhamer moesten doen. Dat waren ze niet meer gewend te doen, maar was hier echt nodig”, aldus de bewoner.

Voor de voormalig architect was de restauratie een interessante klus.

Met zijn Corniele woont Reid al 50 jaar in het in 1792 aangebouwde woonhuis. De achtermuur was door het ontbreken van een fundering behoorlijk verzakt. Daarom is meter voor meter een fundering aangebracht, die het huis stabiliteit geeft. Ook zijn extra ankers geplaatst, balken verlengd en deuren en kozijnen opgeknapt.

Het was in 1968 Reid zelf die zorgde dat het markante bouwwerk op de landpunt bij It Soal de monumentale status verkreeg. „Ik kende toenmalig minister Henk Vonhoff persoonlijk en heb hem gevraagd of hij Tointsje Leech wilde opnemen in de

monumentenlijst. Dat deed hij binnen een week. Helaas wilden de gemeente Workum en later Nijefurd geen geld voor onderhoud uittrekken. Zelf heb ik in het woonhuis het nodige gedaan en heb ook de toren ooit geschilderd. Na een halve eeuw zit er nu weer nieuw pleisterwerk op.”

Graag ziet hij dat er een onderhoudscontract wordt opgesteld door de de nieuwe eigenaar. Haitsma houdt de boot af. „We gaan regelmatig bij al onze monumenten langs en doen wat nodig is.” Zelf schrikt hij van de grijze voegplekken op een aantal plekken in de muur. „Wie heeft dat nou gedaan?”, vraagt hij verongelikt.